

การเห็นคุณค่าในตนเอง: พลังแห่งความคิดเชิงบวกของตัวละครเยาวชน ในวรรณกรรมรางวัลแวนแก้ว

Self-Esteem: The Power of Positive Thinking of Youth Characters
In Waen Kaew Awarded Literatures

ปาริชาติ โพธิ์ / Parichart Pothi

สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000, ประเทศไทย
Thai Language Department, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, 56000, Thailand

E-mail: Parichart.po@up.ac.th

Received: Oct 24, 2024

Revised: Nov 3, 2024

Accepted: Nov 5 2024

Abstract

The objectives of this study were to study the power of positive thinking and self-esteem of young characters in Waen Kaew awarded literatures. The theoretical concepts relating to positive thinking and self-esteem were studied. The data was collected from the contents of four Wankaew Award-winning youth novels using skimming, scanning, and detailed reading methods. The data obtained was then analyzed through classification, interpretation, and synthesis. According to the results, it can be concluded that youth characters in these literatures represent the power of positive thinking and self-esteem in 4 areas: 1) confidence and optimism leading to perceived self-efficacy, 2) belief and faith leading to perceived self-worth, 3) courage and determination that leads to the perceived self-authority, and 4) moral adherence leading to perceived self-goodness. Overall, Wankaew Award-winning youth novels present the evolution of the characters' thinking, as a strategy for guiding the youth to "find themselves" for "self-discovery". This is due to the fact that young people's positive thinking is shaped by their self-discovery, self-understanding, and self-esteem, all of which are influenced by their social, educational, and familial environments. The purpose of this is to enable the young people to have

a realistic view of situations, overcome hurdles, and become successful, content adults. This will allow the young people to see things realistically, overcome hurdles, and grow up to be successful, happy adults.

Key words: The Power of Positive Thinking, Self-Esteem, Waen Kaew Awarded Literatures

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชนในวรรณกรรมรางวัลแวนแกว่ วิจัยเริ่มจากรวบรวมข้อมูลเกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลตัวบทวรรณกรรม นวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแวนแกว่ จำนวน 4 เรื่อง และข้อมูลแนวคิดทฤษฎี คือ แนวคิดการคิดเชิงบวก และแนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง จากนั้นจึงเก็บข้อมูลในตัวบทด้วยกระบวนการอ่านคร่าว ๆ อ่านเก็บความคิด และอ่านละเอียด แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดระบบ ความคิด และสังเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวละครเยาวชนสะท้อนพลังการเห็นคุณค่าในตัวเองด้านการคิดเชิงบวก 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นใจและการมองโลกในแง่ดีสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ 2) ความเชื่อมั่นและศรัทธาสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ 3) ความกล้าหาญและมุ่งมั่นสู่การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ และ 4) ความยึดมั่นในคุณธรรมสู่การรับรู้ว่าคุณมีความดี ในภาพรวมสะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแกว่มีกลวิธีนำเสนอพัฒนาการทางความคิดของตัวละครทำหน้าที่เป็นเครื่องมือชี้แนะเยาวชนเกี่ยวกับการค้นหา “ตน” เพื่อ “พบตน” เพราะเยาวชนจะเกิดพัฒนาการทางความคิดเชิงบวกจากการค้นหาตนเอง การเข้าใจตนเอง และการเห็นคุณค่าในตนเอง ผ่านอิทธิพลและวิธีค้นหาตนเองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันสังคม เพื่อให้เยาวชนมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงอย่างมีสติ ทำให้ต่อสู้อุปสรรคต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จ และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุขในชีวิตได้

คำสำคัญ: พลังแห่งความคิดเชิงบวก, การเห็นคุณค่าในตนเอง, วรรณกรรมรางวัลแวนแกว่

บทนำ

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลมีคุณค่าและเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ในอนาคต การดูแลเขาเหล่านั้นด้านต่าง ๆ จึงควรเตรียมความพร้อมที่จะพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจ ให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวและอาศัยอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อย่างไรก็ตาม เด็กและเยาวชนคือช่วงวัยระยะเวลาที่จะก้าวสู่ความเป็นผู้ใหญ่ พัฒนาการทางความคิดมีความอ่อนไหว อาจทำให้เกิดปัญหาได้ง่าย อาจเรียกว่าเป็น “วัยวิกฤติ” หากดำเนินชีวิตผิดพลาดหรือปรับตัวไม่ถูกต้อง อาจกลายเป็นวัยรุ่นที่มีสภาวะซึมเศร้าหรือประสบปัญหาต่าง ๆ ได้ (Kaekangwan, 2002, p. 329) การขัดเกลาหรืออบรมสั่งสอนตั้งแต่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากปัญหาบางอย่างไม่ได้รับการแก้ไข ก็อาจยืดเยื้อไปจนเข้าวัยผู้ใหญ่ ส่งผลให้การแก้ไขหรือการปรับกระบวนการคิดหรือพฤติกรรมทำได้ยากยิ่ง

การนำเสนอวรรณกรรมเด็กและเยาวชนเป็นเสมือนอุปกรณ์อย่างหนึ่ง ที่ผู้ใหญ่ต้องการสื่อสารกับเด็ก ไม่เพียงแต่กลวิธีการประพันธ์ที่มีลักษณะเฉพาะในการสร้างสรรค์ แต่ยังเป็นวรรณกรรมนำเสนอเนื้อหาเสริมสร้างกลุ่มเด็กและเยาวชนให้ได้รับความรู้ ความคิด และแสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่ถูกต้อง วรรณกรรม

เยาวชนรางวัลแว่นแก้วเป็นโครงการจัดขึ้นโดยบริษัท นามมีบุ๊กส์ จำกัด ด้วยเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพคนไทย โดยการส่งเสริมให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการอ่าน รวมทั้งช่วยสร้างสรรค์หนังสือเหมาะสมมีคุณภาพต่อผู้อ่านทุกระดับอายุ (Qiubo, 2021, p. 23) การนำเสนอเนื้อหาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว จึงแฝงไว้ด้วยข้อคิดประเทืองปัญญา ช่วยเพิ่มความรู้ และพัฒนาภาวะอารมณ์ เปรียบเสมือนการสร้างภูมิฐานทางอย่างหนึ่งทางจิตใจให้กับวัยรุ่นผ่านการอ่านวรรณกรรมเยาวชน

เมื่อสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วแล้ว จะพบว่าวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วได้รับการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยประเด็นการศึกษาที่ได้รับความนิยม คือ การศึกษากลวิธีการแต่งและโครงเรื่อง ตลอดจนประเด็นการสะท้อนสังคม ได้แก่ “การวิเคราะห์วรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2552 ประเภทนิยาย” ของ Paniem (2011) “กลวิธีการแต่งและแนวคิดในนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ.2557” ของ Yan (2017) “ปัญหาเยาวชนร่วมสมัยในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ปี พ.ศ. 2558-2561” ของ Liaotianchai (2020) และ “ภาพสะท้อนสังคมไทยในนวนิยายเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว พ.ศ. 2558-2561” ของ Qiubo (2021) จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าการศึกษาประเด็นทางด้านจิตวิทยาในวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ยังไม่มีการศึกษามากนัก

แนวคิดการคิดเชิงบวก (Positive Thinking) คือสิ่งควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการทางความคิดของบุคคล อันเกิดจากการรับรู้ การรู้คิดในการมองสถานการณ์ และรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Thammabut, 2007, p. 58) การคิดเชิงบวกเป็นพลังที่บุคคลสร้างขึ้น และสามารถควบคุมได้ มักสัมพันธ์กับการเห็นคุณค่าในตนเอง (Self- Esteem) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนมองเห็นตนเองในทางบวก ยอมรับตนเองว่ามีศักยภาพและภูมิใจในตนเอง เด็กและเยาวชนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต สามารถยอมรับเหตุการณ์ที่ทำให้ตนผิดหวังท้อแท้ใจได้ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง (Muangkaew et al, 2016, p. 53) เมื่อเด็กและเยาวชนมีมุมมองการคิดเชิงบวกและรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง จะทำให้เป็นบุคคลที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ มีมุมมองในแง่ดี ไม่เฉพาะแต่การมองสิ่งแวดล้อมภายนอกเท่านั้น แต่รวมถึงการมองตนเอง มองโลกภายนอก มองอนาคตว่าเต็มไปด้วยความหวัง ความสำเร็จ และสามารถช่วยเหลือตนเองรวมทั้งบุคคลรอบข้างให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว เพื่อศึกษาพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชน จากมุมมองตัวละครเยาวชนที่มีความคิดเชิงบวกไปสู่ความภาคภูมิใจในตนเองและเห็นคุณค่าในตนเอง อันจะทำให้เข้าใจชีวิตของตัวละครอย่างถ่องแท้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชนในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเห็นคุณค่าในตนเอง: พลังแห่งความคิดเชิงบวกของตัวละครเยาวชนในวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูล ด้านแนวคิดทฤษฎี และด้านเวลา มีรายละเอียดดังนี้

1. **ด้านข้อมูล** ข้อมูลใช้ในการวิจัย คือ ตัวบทวรรณกรรมประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชน ที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ในระหว่าง พ.ศ.2560-2562 จำนวน 4 เรื่อง เพราะวรรณกรรมเยาวชนดังกล่าวนำเสนอ ด้านแนวคิดเชิงบวกและการเห็นคุณค่าในตนเองชัดเจนและมีนัยสำคัญ ดังนี้

“ม้าน้ำสีทอง” ของเอกอรุณ ได้รับรางวัลชมเชย ครั้งที่ 13 พ.ศ. 2560

“วันเกิดของเค้านิ่ง” ของจันทรีลี ได้รับรางวัลชนะเลิศ ครั้งที่ 14 พ.ศ. 2561

“ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน” ของกนก วิบูลย์พัฒน์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2 ครั้งที่ 15 พ.ศ. 2562

“เด็กชายผู้ส่งหุ่ยเวลา” ของธันนา วงษ์อุบล ได้รับรางวัลชมเชย ครั้งที่ 15 พ.ศ. 2562

2. **ด้านแนวคิดทฤษฎี** ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี 2 แนวคิด แนวคิดการคิดเชิงบวก และแนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

แนวคิดการคิดเชิงบวก (Positive Thinking) ประกอบด้วยความหมายของความคิดเชิงบวก และคุณลักษณะเฉพาะของการคิดเชิงบวก 10 ประการ (Ventrella, 2001) ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี ความกระตือรือร้น ความเชื่อ ความยึดมั่นในคุณธรรม ความกล้าหาญ ความมั่นใจ ความมุ่งมั่น ความอดทน ความสุขุม และการสำรวจความตั้งใจ

แนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง ประกอบด้วยความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง ลักษณะของบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง ได้แก่ การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ และการรับรู้ว่าคุณมีความดี และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (Coopersmith, 1981) มี 2 ประการ ประการแรก เป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคล คือ ลักษณะทางสภาพจิตใจ ภาวะอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ลักษณะทางกายภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถและผลงาน ค่านิยมส่วนบุคคล ประการที่สอง คือ ระดับความมุ่งมั่นในชีวิต และองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ทั้งการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สถานภาพทางสังคม/เศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือในชุมชนที่อยู่อาศัย

3. **ด้านเวลา** เวลาของข้อมูลตัวบท อยู่ในระหว่าง พ.ศ. 2560-2562 ส่วนเวลาในการวิจัยอยู่ในระหว่างเดือนมกราคม-ตุลาคม พ.ศ. 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ ตีความและสังเคราะห์เอกสารหรือตัวบท แล้วนำเสนอ ผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. **รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย** รวบรวมข้อมูลตัวบทและข้อมูลแนวคิดทฤษฎี โดยข้อมูลตัวบทได้รวบรวมตัวบทวรรณกรรมประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชน ที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว ครั้งที่ 13-15 ในระหว่าง พ.ศ.2561-2562 จากนั้นลงมืออ่านตัวบทในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ อ่านคร่าว ๆ อ่านเก็บความคิด และอ่านละเอียด ส่วนข้อมูลแนวคิดทฤษฎี รวบรวมได้ 2 แนวคิด คือ แนวคิดพลังแห่งความคิดเชิงบวก และแนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. **เก็บข้อมูล** หลังจากอ่านตัวบทวรรณกรรมประเภทนวนิยายสำหรับเยาวชนที่ได้รับรางวัลแว่นแก้ว โดยกระบวนการอ่านคร่าว ๆ อ่านเก็บความคิด และอ่านละเอียดแล้ว จึงเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกรายละเอียดในด้านพลังเห็นการคิดเชิงบวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง ลงในแบบบันทึกข้อมูล

3. **วิเคราะห์ข้อมูล** ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดระบบข้อมูล และการตีความและสังเคราะห์ข้อมูล

การจัดระบบข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บบันทึกไว้แล้วมาจัดระบบให้อยู่ในกลุ่มเนื้อหาเดียวกัน โดยเน้นวิเคราะห์เฉพาะด้านพัฒนาการทางความคิดของตัวละคร ให้เห็นว่าภาษาที่สะท้อนพลังแห่งความคิดเชิงบวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเองปรากฏในแง่มุมใดบ้าง

การตีความและสังเคราะห์ข้อมูล เป็นการพิจารณาความหมายอันเป็นความรู้ความจริงด้านภาษาที่สะท้อนพลังแห่งความคิดเชิงบวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชน ผู้แต่งอาจนำเสนอโดยตรงหรือการเปรียบเทียบ การตีความข้อมูลนี้อาศัยแนวคิดการคิดเชิงบวกและการเห็นคุณค่าในตนเอง ส่วนการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ตีความไว้แล้ว มาจัดกลุ่มเข้าด้วยกันตามลักษณะเนื้อหาหลัก จากนั้นสรุปผลการศึกษาอภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

พลังแห่งการคิดเชิงบวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งสะท้อนพฤติกรรมของเยาวชนที่ไม่ตายตัวเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา การเรียนรู้ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เมื่อเยาวชนมีพันธกรรมต่างกัน ประสบการณ์วัยเด็ก และการเติบโตในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ย่อมสะท้อนมุมมองกระบวนการคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป (Kaeokangwan, 2002, p. 359) เยาวชนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จะมองว่าตนเองมีคุณค่า มองตนเองในทางบวก อีกทั้งเป็นตัวแปรบ่งบอกถึงความรู้สึกและการกระทำอันจะนำไปสู่การรู้จักตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง และก้าวข้ามช่วงวัยรุ่นกลายเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพทั้งทางกาย ความคิด และจิตใจ

การวิเคราะห์ข้อมูลตัวบทวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้วในประเด็นพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชน ผลการวิจัยที่พบสรุปได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นใจและการมองโลกในแง่ดีสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ 2) ความเชื่อมั่นและศรัทธาสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ 3) ความกล้าหาญและมุ่งมั่นสู่การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ และ 4) ความยึดมั่นในคุณธรรมสู่การรับรู้ว่าคุณมีความดี กล่าวรายละเอียดโดยสังเขปได้ดังนี้

1. ความมั่นใจและการมองโลกในแง่ดีสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ

การมองโลกในแง่ดีเป็นคุณลักษณะของการมีมุมมองต่อสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี มองเห็นสิ่งดีจากปัญหาหรืออุปสรรคที่พบเจอ และมองปัญหาหรืออุปสรรคว่าเป็นโอกาสที่จะได้ทดสอบความสามารถของตนเองในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเชื่อมั่นในสมรรถภาพและศักยภาพของตน เมื่อบุคคลมองโลกในแง่ดีและตระหนักว่าคุณมีความสามารถจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองปัญหาได้หลากหลายแง่มุมและสร้างสรรค์ (Thongyoo, 2014, p. 182) มีกำลังใจฝ่าฟันอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยความมั่นใจปรับตัวได้ดี สามารถเปิดใจรับคำตำหนิและไม่ท้อถอย

จากการพิจารณาวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว ด้านการมองโลกในแง่ดีสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถโดยยึดหลักการพิจารณาแยกแยะตัวบทออกเป็นส่วน ๆ แล้วแสดงเหตุผลโดยภาพรวม ตัวอย่างในเรื่อง “วันเกิดของเค้าโม่ง” ของ Chandransi (2018) กล่าวถึงตัวละครเอกของเรื่อง “เค้าโม่ง” เป็นตัวแทนของเยาวชนที่ประสบปัญหาการขาดความภาคภูมิใจในตนเองอันเนื่องมาจากครอบครัว ซึ่งหากมองในภาพรวมครอบครัวของเค้าโม่ง มีองค์ประกอบของพ่อ-แม่ พี่สาว และน้องสาว นับว่าเป็นสถาบันครอบครัวที่ครบองค์ประกอบ ทว่าเรื่องราวนำเสนอให้เห็นถึงปัญหาของครอบครัวกลายเป็นจุดเริ่มต้นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเค้าโม่ง ความว่า

“แต่ไม่ชอบทำกับข้าว แต่ต้องทำทุกวันเพราะไม่ชอบอาหารนอกบ้าน ทำให้ไร้กะเพรากับใบชะพลู เหนื่อยอกเหนื่อยใจกับการเก็บของ ยิ่งเห็นเพื่อนนอนเฉยไม่กระดิกก็ยิ่งโมโห กระแทกถ้วยชามดัง ปึงปึง เวลากินข้าวจึงเป็นเวลาตึงเครียด เค้ไ้มงรู้สึกเหมือนมีกับระเบิดวางอยู่รอบตัว ไร้รู้ลูกไหน จะตุมขึ้นมาก่อน” (Chandrasi, 2018, p. 36)

ครอบครัวของเค้ไ้มงมีความสัมพันธ์และวิถีปฏิบัติต่อกันของบุคคลในครอบครัวที่ไม่ราบรื่น บรรยากาศการทะเลาะกันของพ่อแม่เกิดขึ้นทุกวัน สภาพบรรยากาศเช่นนี้จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัยได้ง่าย และเป็นสาเหตุความสับสนทางอารมณ์ของวัยรุ่น และการมองโลกในทางลบ ประกอบทั้ง การเปรียบเทียบกันระหว่างพี่น้องนับเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เค้ไ้มงไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ดังความว่า

เค้ไ้มงไม่เก่งคณิตศาสตร์ กว่าจะเข้าใจวิธีลบก็ตอนอยู่ ป.2 ที่แรกยังไม่เป็นปัญหา พ่อกับแม่คิดว่าเค้ไ้มงจะพัฒนาขึ้นเอง เพราะเ้ไ้มงเรียนเก่งหัวไว ใคร ๆ จึงว่าเค้ไ้มงจะเก่งตามที่ แต่พอขึ้น ป.3 คุณครูแจ้งมาว่าเค้ไ้มงท่องสูตรคูณไม่แม่น ท่องที่ไร้ก็ตะกุกตะกัก

“แยเลยเนี่ย” แม่ก็รวลหนัก “เดียวโตมาจะไม่ไ้เรียนสายวิทย์-คณิต คงต้องให้เรียนพิเศษ” (Chandrasi, 2018, p. 40)

การลำดับที่ของพี่น้องมักมีผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของวัยรุ่น เนื่องจากลูกคนแรกพ่อแม่มักให้ความสนใจมากกว่า เพราะความคาดหวังอยู่กับลูกคนแรก และความเอ็นดูอยู่กับลูกคนสุดท้าย ลูกคนกลางจึงเหมือนกับเด็กถูกทอดทิ้งตรงกลาง (Kaeokangwan, 2002, p. 363) และความคาดหวังของพ่อแม่และค่านิยมของสังคมที่สะท้อนว่าคนเก่งต้องเรียนในสายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์เท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงความถนัดและความชอบของลูก แม้จะดูเป็นเรื่องเล็กน้อยแต่ก็ส่งผลกระทบต่ออารมณ์ ความมั่นใจและความสับสนภายในใจของเค้ไ้มงได้

ในขณะเดียวกัน เค้ไ้มงพยายามเข้าใจทุกคนในครอบครัว เข้าใจเหตุผลของแต่ละคนที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา เพราะทุกคนมีปัญหาของตัวเองและแสดงออกมาในรูปแบบต่างกัน เธอจึงต้องคอยรับมือกับปัญหาของทุกคน และส่งผลให้เธอเป็นโรคซึมเศร้า ความว่า

“เค้ไ้มงไม่อยากรู้ว่ามีปัญหา ทั้งพ่อทั้งแม่และเ้ไ้มงมีแต่เรื่องโน้นเรื่องนั้นสู้ประดัง เธอไม่อยากจะเป็นอย่างพวกเขา เธอจึงพยายามทำทุกอย่างให้เหมือน ‘คนธรรมดา’” (Chandrasi, 2018, p. 63)

แต่เมื่อเค้ไ้มงได้รู้จักกับภาชี เพื่อนบ้านที่สนใจด้านปรัชญาและเป็นวิทยากรของกิจกรรมสนทนาบำบัดที่โรงพยาบาล ทำให้เค้ไ้มงเข้าไปร่วมกิจกรรมสนทนาบำบัดดังกล่าว และเป็นจุดเปลี่ยนพัฒนาการทางความคิดของเค้ไ้มงจากการค้นหาตนเองและการเข้าใจในตนเอง (Kaeokangwan, 2002, p. 358) ทำให้รู้เท่าทันธรรมชาติของตน ต่อบู้ปัญหามากกว่ายอมรับปัญหา และใช้ปัญญาเผชิญเหตุการณ์ของชีวิตมากกว่าใช้อารมณ์ ความว่า

เค้ไ้มงพยายามทำความเข้าใจขณะเดินออกมาจากห้อง แม้บางคนจะไม่ไ้เล่าเรื่อง แต่สีหน้าทุกคนสดชื่น ยิ้มให้กันอย่างปลอดโปร่ง เค้ไ้มงเองก็เพิ่งเข้าใจว่าสนทนาบำบัด

“ข้อแรกเราต้องยอมรับก่อนว่า ปัญหาบางอย่างที่เกิดขึ้นนั้นเราแก้ไขเองไม่ได้ เราผ่านมันไปเองไม่ได้ และเราต้องการความช่วยเหลือ ถ้ายังคงติดกับไวกอนเดียว มันก็เหมือนระเบิดเวลาที่เราวางแอบไว้หลังกำแพง ได้แค่โบกปูนก่อกำแพงสูงขึ้นเรื่อย ๆ หลอกคนอื่นและหลอกตัวเองว่ามันไม่มีอยู่” (Chandransi, 2018, p. 71)

สถาบันสังคมจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาการความคิดของวัยรุ่นในเชิงบวกและการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะบ่อยครั้งเด็กวัยรุ่นอาจขาดวุฒิภาวะและการเข้าใจตนเอง การไปพบหมอหรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นการช่วยเหลือและแก้ปัญหาพร้อมกันได้ นอกจากนี้ คำโหม่งยังส่งผลจุดเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงไปยังพ่อแม่เพื่อให้สามารถรู้ทันและจัดการอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ความว่า

“ถ้าพ่อกับแม่อยากให้คำโหม่งมีวันเกิดปีหน้าที่ดีกว่าปีนี้” คำโหม่งเสียงลั่น “พ่อกับแม่ต้องไปหาหมอให้ช่วยย่ำบิด ครอบครว้เราจะได้ไม่ต้องเป็นอย่างที่เป็นอยู่ พ่อกับแม่ทำได้ไหม ทำเพื่อคำโหม่ง ทำเพื่อไวกูจ ทำเพื่อนกระดิดได้ไหม” (Chandransi, 2018, p. 98)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า ตัวละครคำโหม่งมั่นใจว่าหากพ่อแม่ไปพบจิตแพทย์จะทำให้สถานการณ์ในครอบครัวดีขึ้น เพราะอิทธิพลของครอบครัวย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของตัวเด็กโดยตรง การแก้ปัญหาได้ตรงจุดจะส่งผลให้เข้าใจและมองเห็นถึงสาเหตุของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในทางบวกได้ เมื่อเยาวชนภาคภูมิใจในตนเอง รู้เท่าทันความคิดตนเอง ดังมุมมองที่กล่าวว่า “เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนชีวิต” (Sujeera, 2018, p. 246) ก็ยอมรับรู้ว่าตนมีความสามารถเผชิญอุปสรรค และปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาด้วยความมั่นใจ ปรับตัวได้ดี และสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมองโลกในแง่ดีจึงเป็นกระบวนการที่เยาวชนเข้าใจตนเองและผู้อื่น ส่งผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถและสร้างความภาคภูมิใจในชีวิตได้

2. ความเชื่อมั่นและศรัทธาสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ

ความเชื่อและความศรัทธาเป็นคำสองคำที่มีความเชื่อมโยงกัน ความเชื่อ หมายถึง ความไว้วางใจ ความเชื่อถือ ความนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์ (Assavavirulhakarn, 2019, pp. 11-8) ส่วนความศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ผ่านการกลั่นกรองแล้วจากปัญญา (Phra Phrom Kunaporn (P.A. Payutto), 2008, p. 140) ด้วยเหตุนี้ ความเชื่อมั่นและศรัทธาจึงเป็นพลังที่ส่งต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ เชื่อมั่นว่าสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จและส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองไปสู่ผู้อื่นต่อไปได้ ดังตัวอย่างในเรื่อง “ขอบคุณที่อยู่ด้วยกัน” ของ Wiboonphat (2020) ได้กล่าวถึงตัวละครเอกในเรื่อง “ปิ่นผึ่ง” เป็นตัวแทนของเยาวชนที่ประสบปัญหาการขาดความภาคภูมิใจในตนเองอันเนื่องมาจากความบกพร่องบุคลิกลักษณะในด้านสติปัญญา เรื่องราวนำเสนอให้เห็นถึงปิ่นผึ่งมีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนไม่ได้ เธอจึงถูกมองว่าเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญาและถูกส่งมาเรียนในห้องการศึกษาพิเศษความว่า

“หนูอ่านไม่ออกกะ ปิ่นผึ่งบอกครูหรรษา เธอมาเรียนกับครูหรรษาได้สองสามครั้งแล้ว แต่เธอยังไม่ยอมอ่านหนังสือให้ครูฟัง ความจริงครูหรรษาที่พูดถูก ปิ่นผึ่งพออ่านออกอยู่บ้าง แต่เธอก็อ่านไปทำมา ถึงอ่านก็อ่านติด ๆ ขัด ๆ และสุดท้ายก็ไม่รู้เรื่องอยู่ดี” (Wiboonphat, 2020, p. 14)

การที่ปณณมีปัญหาด้านการอ่านและเขียนไม่ได้ เป็นความคิดของวัยรุ่นแบบ “transient self” เป็นบุคลิกลักษณะในด้านสติปัญญา และความสามารถที่ไม่อยากเปิดเผยให้ผู้อื่นรู้ (Kaeokangwan, 2002, p. 353) ทำให้ตนเองเกิดมโนคติว่าตนเองผิดปกติ และสังคมเพื่อน ๆ มักมองว่าเธอไม่มีความสามารถ ไม่เห็นคุณค่า ยังตอกย้ำความน้อยเนื้อต่ำใจ ดังความว่า

“ปณณมีเริ่มรู้สึกหงุดหงิดยิ่งขึ้นไปอีก เวลาทำงานกลุ่มทุกครั้ง ทุกคนจะคิดว่าเธอต้องทำหน้าที่วาดรูปเพราะเธออ่านหนังสือไม่ออก ถึงแม้ว่าเธอจะวาดรูปไม่เก่งก็ตาม ไม่เคยมีใครถามว่าเธออยากทำหน้าที่อะไร บางครั้งเธอก็อยากเขียนบ้างถึงจะเขียนผิด ๆ ถูก ๆ ก็ตาม และวันนี้เธอก็อยากจะทำเรื่องไปพร้อมกับเพื่อน ๆ แต่สิ่งเดียวที่ปณณมีทำได้ก็คือนั่งเฉย ๆ และรอวาดรูปที่เธอไม่ได้อยากวาด” (Wiboonphat, 2020, p. 37)

ในทางจิตวิทยาของปณณมีได้พบครูรรษาผู้คอยให้กำลังใจและสร้างความเชื่อมั่นว่าเด็กหญิงมีศักยภาพในด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ สถาบันการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบภายนอกมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเชื่อมั่นในทักษะความสามารถและการเห็นคุณค่าในตนเองเมื่ออยู่ในชั้นเรียน (Thongyoo, 2014, p. 183) ครูรรษายพยายาส่งเสริมความคิดเชิงบวกให้ปณณมีเกิดความมุ่งมั่นและมอบหมายงานให้ปณณมีช่วยแต่งนิทานและวาดภาพประกอบ พร้อมมาเล่าให้ฟัง แม้ปณณมีจะยังไม่เห็นคุณค่าของตนเอง ดังข้อความว่า

“วันเปิดภาคเรียนใกล้เข้ามาเรื่อย ๆ ปณณมียังเขียนนิทานเพื่อไปอ่านให้น้อง ๆ ฟังไม่เสร็จเสียที ...เธออาจจะชอบคิดฝันจินตนาการและชอบบันทึกจินตนาการของเธอลงในสมุด แต่คนที่ทั้งอ่านเขียนไม่ค่อยได้และวาดรูปไม่ค่อยสวยอย่างเธอจะบันทึกได้ก็แค่เพียงส่วนเลี้ยวหนึ่งของจินตนาการที่มีเท่านั้น ถ้าเธอเกิดเป็นคนชอบเขียนขึ้นมาจริง ๆ ชีวิตของเธอคงต้องมุ่งหน้าไปสู่ความผิ้วหวังแน่ ๆ ทุกวันนี้แค่ขีดเขียนเพื่อให้เรียนหนังสือไปวัน ๆ ก็เป็นเรื่องยากพออยู่แล้ว...” (Wiboonphat, 2020, p. 57)

และแล้วเมื่อปณณมีค้นหาค้นเจอ เชื่อมั่นในตนเอง และเริ่มต้นกล้าที่จะลงมือทำ ใช้ปัญญาในการหาหนทางไปสู่ความสำเร็จจึงทำให้เกิดความภูมิใจในตนเอง และยอมรับในความแตกต่างของแต่ละคน ดังที่ปณณมีแสดงการเห็นคุณค่าของตนเองผ่านการสอดแทรกในเนื้อหานิทานเรื่องที่แต่งขึ้นมาว่า “คนเราไม่จำเป็นต้องเหมือนใคร” ดังข้อความว่า

“วันนี้ที่จะมาเล่านิทานเรื่องมังกรแดงอยากพ่นไฟ มีมังกรสีแดงตัวหนึ่ง เพราะว่ามันมีสีแดงเข้มทั้งตัว ทุกคนที่เห็นมันจะคิดว่ามันต้องเป็นมังกรที่พ่นไฟเก่งมากแน่ ๆ มันก็หวังจะเป็นอย่างนั้นเหมือนกัน แต่มันมีความลับอย่างหนึ่งที่ซ่อนอยู่ นั่นคือ...มันเป็นมังกรพ่นน้ำ...” (Wiboonphat, 2020, p. 57)

จากที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเมื่อบุคคลมีพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านความเชื่อมั่นและศรัทธา จะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและการไม่เปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่น ดังที่ปณณมีแสดงความคิดออกมาว่า “คนจะชอบนิทานเรื่องที่เธอเขียนหรือไม่ วันนี้ปณณมีรู้สึกว่าคุณสบายใจเป็นที่สุด” (Wiboonphat,

2020, p. 63) ประกอบทั้ง การได้รับแรงสนับสนุนจากผู้อื่นย่อมส่งเสริมให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่น ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ดังที่ครูธรรมชาติกล่าวว่า “ปณณ คนเรามีสิ่งที่ถนัดและไม่ถนัด ปณณก็มีสิ่งที่ถนัดและไม่ถนัดเหมือนกันนี่” (Wiboonphat, 2020, p. 73)

ในท้ายที่สุด เมื่อปณณมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองจึงส่งต่อพลังเชิงบวกด้านความเชื่อมั่นและการเห็นคุณค่าในตนเองต่อเด็กชายรณถึงผู้มีความพิการทางหู แต่อยากเดินลีลา ดังความว่า

“ผมอยากเดินลีลาแบบนี้ได้จัง” รณถึงบอกปณณ ถ้าเป็นแต่ก่อนปณณคงจะหันไปปอดใจรณถึง แล้วบอกว่าให้หาอย่างอื่นที่มีอุปสรรคน้อยกว่านี้ทำดีกว่า แต่ว่าตอนนี้...

“ได้อยู่แล้ว ถ้านายพยายาม” ปณณบอกรณถึง ถ้ารณถึงอยากทำ เธอก็จะเอาใจช่วย ไม่ใช่ลี เธอจะลงแรงด้วย (Wiboonphat, 2020, p. 94)

อาจกล่าวได้ว่า ปณณเป็นตัวละครที่มีความศรัทธาในตนเองเป็นการยอมรับและนับถือตนเองโดยการมองตัวตนของตนเองในทางบวก กล่าวคือ การคิดแต่สิ่งที่ดีและสร้างสรรค์ให้กับชีวิต ดังที่ปณณพูดกับเด็กชายรณถึงว่า “ได้อยู่แล้ว ถ้านายพยายาม” คำพูดดังกล่าวนับเป็นการจุดประกายความหวังให้กับชีวิต หากเด็กมีความศรัทธาต่อความสามารถของตน และความภาคภูมิใจในตนเองอันเป็นผลจากความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองได้พยายามลงมือทำงานสำเร็จ อาจส่งต่อพลังของความเชื่อมั่นไปสู่ผู้อื่น การส่งเสริมและสร้างประสบการณ์ย่อมทำให้เยาวชนรับรู้ว่าตนเองมีความสามารถและตนเองมีความสำคัญ จะส่งต่อพัฒนาการความมีวุฒิภาวะเป็นผู้ใหญ่ที่มีพลังความคิดเชิงบวกของเขาในอนาคต และรับรู้ว่าคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคมต่อไป

3. ความกล้าหาญและมุ่งมั่นสู่การรับรู้ตัวตนมีอำนาจ

ความกล้าหาญและความมุ่งมั่นเป็นคุณลักษณะสำคัญที่บ่งชี้การคิดเชิงบวก เพราะเป็นพลังแห่งความเต็มใจในการลงเสียและการเอาชนะความกลัว (Ventrella, 2001) ความมุ่งมั่นและการสู้อย่างมีความหวัง หวังในสิ่งดี ลูกขึ้นมาสู้ แม้จะล้มเหลวไปบ้างแต่พยายามแก้ไข นับเป็นพลังสำคัญให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อบุคคลมีความกล้าหาญและมุ่งมั่นในตนเอง และให้กำลังใจตนเองในการทำสิ่งต่าง ๆ ย่อมเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนว่าจะแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่เหมาะสม สามารถเป็นตัวอย่างของตัวเองแม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่มีความเครียด และส่งเสริมการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างเต็มความสามารถ

จากการพิจารณารณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว มีนัยแสดงพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านความกล้าหาญและมุ่งมั่นสู่การรับรู้ตัวตนมีอำนาจ ดังตัวอย่างรณกรรมเรื่อง “ม้าน้ำสีทอง” ของ Ekarun (2020) ได้กล่าวถึงตัวละครเอกของเรื่อง “สนกับไผ่” เป็นตัวแทนของเยาวชนที่ประสบปัญหาการขาดความภาคภูมิใจในตนเองอันเนื่องมาจากความยากจนของครอบครัว เนื้อเรื่องนำเสนอปัญหาสังคมชนบทในหมู่บ้านชายทะเล ทุกครอบครัวต้องดิ้นรนทำมาหากินทำให้เป็นที่มาของเรื่องราวความกล้าหาญ และเส้นทางสู่การรับรู้ตัวตนมีพลังอำนาจในการพยายามลงมือทำเพื่อความสำเร็จดังฝัน ความว่า

“สนก็เหมือนเด็กอื่น ๆ ในครอบครัวยากจนทั่วไปในเมืองประมง...ครอบครัวจึงกินอยู่อย่างประหยัดกับบ้านไม้เก่า ๆ ในชุมชนริมคลอง กางเกงนักเรียนกันขาด แม้บรรจงปะชุนให้เป็นอย่างดี ผ่านไปอีกเกือบปรีอยปะฝีมือแม่บนกันกางเกงตัวเดิมก็ขาดซ้ำอีกครั้ง”

“สนยืนนิ่งและมองกางเกงตัวเก่าของตนด้วยสายตาปวดร้าว บดฟันกรามเข้าหากัน นี่เป็นกิริยาที่เขาไม่ตั้งใจแสดงออก ทว่าจิตใจที่ปวดร้าวบีบคั้นความรู้สึกละเอียดจนยากจะทนทาน”

“แม้ข้ายังไม่ตั้งใจ พ่อข้าตกงานพอดี”

ได้ฟังกัวย่างเข้าใจเพื่อน เพราะครอบครัวเขาก็ยากจนไม่แพ้กัน... (Ekarun, 2020, p. 7, 10)

ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวและสภาพสังคมของสนและไต้แวดล้อมไปด้วยการต่อต้านรุ่น ทำให้เขาต้องเก็บกดความรู้สึกไว้ แต่เด็กทั้งสองคนกลับไม่ค่อยอายตนเอง ยอมรับตนเอง และนำความปรารถนาของตนเองเป็นแรงผลักดันสร้างเป้าหมายให้ตนเอง สนและไต้จึงเริ่มตามคิดซิทซึ่งเป็นเด็กรุ่นพี่ไปเก็บปลาที่หล่นจากเรือประมงมาขายและเป็นจุดเริ่มต้นของความภาคภูมิใจในตนเอง ดังข้อความว่า

“สนและไต้ได้แต่งเครื่องแบบไร้รอยปะเช่นเดียวกับนักเรียนคนอื่น ๆ แต่ที่ทั้งสองภาคภูมิใจยิ่งกว่านั้นก็คือ พวกเขาซื้อด้วยเงินจากหยาดเหงื่อแรงงานของตน” (Ekarun, 2020, p. 38)

กระบวนการคิดของสนและไต้เป็นกระบวนการคิดในทางที่ถูกที่ควร เพราะช่วงวัยรุ่นอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีบทบาทค่อนข้างมาก การคบเพื่อนร่วมวัยหากชักนำไปในทางที่เสื่อมถอยอาจส่งปัญหาต่าง ๆ เช่น อันธพาลวัยรุ่น อาชญากรวัยรุ่น วัยรุ่นฆ่าตัวตาย การติดยาเสพติด ฯลฯ แต่ในทางตรงกันข้ามหากเพื่อนชักจูงกันไปในทางที่ดีย่อมร่วมทุกข์ร่วมสุขแก้ไขและเข้าใจปัญหาของกันและกัน และด้วยกระบวนการคิดเชิงบวกเมื่อเกิดวิกฤติ พยายามมองหาโอกาสเป็นพลังให้สนและไต้มุ่งมั่นและตั้งเป้าหมายในสิ่งที่ดี และเป็นจุดเริ่มต้นให้ทั้งสองคนรู้จักกับ “การเลี้ยงม้า” พยายามที่จะศึกษาหาความรู้วิธีเพาะพันธุ์ม้า และการดูแลม้า ด้วยการศึกษารายละเอียดจากห้องสมุด และการสอบถามจากผู้เลี้ยงม้า ดังข้อความว่า

“...แก่เห็นความมุ่งมั่นจริงจังของเด็กทั้งสอง ทดสอบจนเป็นที่พอใจแล้ว แก่เลือกม้าน้ำคู่หนึ่งใส่โหลแก้วเล็ก ๆ บรรจุน้ำเค็ม”

ป้าหลิจูกำชับ “ตัวคู่นี้จะโปรดไหม พวกเอ็งหาอาหารมาเลี้ยงมันไหวหรือเปล่า ถ้ามันอยู่กันจนมีลูกให้เห็นแล้ว ค่อยมารับไปเลี้ยงเพิ่ม” (Ekarun, 2020, p. 53)

ความคิดเชิงบวกของสนและไต้ เริ่มต้นจากการกล้าตัดสินใจในงานของตนเอง และจิตใจที่มุ่งมั่นในการเลี้ยงดูม้า การไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค และมีความรู้สึกที่ดีต่อสถานการณ์ทำให้ความฝันของเด็กทั้งสองเป็นจริง เมื่อม้าที่เด็กทั้งสองคอยดูแลเลี้ยงดูด้วยตนเอง คลอดลูกออกมามากมาย ดังข้อความว่า

“ระหว่างป้อนอาหารให้มันด้วยความรัก สนฝันเห็นวันที่ม้าน้ำตัวผู้ผู้ท้องและวันที่ลูกตัวน้อย ๆ ของพวกมันวัยแข่งกันในตู้กระจก ท่ามกลางฟองน้ำผุดพวยที่ค่อย ๆ เปลี่ยน เป็นสีทอง”

“ป้าหลิจูครับ ม้าน้ำของผมนคลอดลูกแล้วครับ เต็มตู้ไปหมดเลย” (Ekarun, 2020, p. 56, 60)

ความมุ่งมั่นและพลังความคิดเชิงบวกของสนและไต้ ทำให้เด็กทั้งสองเพาะพันธุ์ม้าได้สำเร็จ จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและเพื่อนจะช่วยให้การพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เพราะเกิดการยอมรับ การมีส่วนร่วม ทำให้เห็นคุณค่าในตนเองสูง เมื่อบุคคลมีความหวัง มีจิตใจมั่นคง และหาหนทางเดินไปโดยไม่ย่อท้อ จึงเป็นการเพิ่มคุณค่าให้แก่ชีวิตและการรับรู้ความสามารถของตนเอง วัยรุ่นที่

มองถึงเป้าหมายในอนาคตและฝึกสร้างความสำเร็จจากสิ่งที่ยากจะทำด้วยตนเอง จะเป็นพลังสู่การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจและเพิ่มระดับคุณค่าในตนเอง ส่งผลให้เห็นคุณค่าในตนเองสูง และเป็นพลังในการจะทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จได้ต่อไปในอนาคต

4. ความยึดมั่นในคุณธรรมสู่การรับรู้ว่าคุณมีคุณความดี

การคิดเชิงบวกด้านการยึดมั่นในหลักคุณธรรมเป็นการปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกต้อง มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม หลีกเลี่ยงการคิดร้าย ให้อภัยผู้อื่น หรือวิจารณ์ข้อผิดพลาดของผู้อื่น (Ventrella, 2011) เมื่อบุคคลมีคุณลักษณะของผู้ที่มีความคิดเชิงบวกดังกล่าวจะรับรู้ว่าคุณมีคุณความดี แสดงออกทางความคิดที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ทั้งการคิดดี พูดดี การรู้จักควบคุมตนเองอย่างเหมาะสม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้อภัยแก่ผู้อื่น และทำในสิ่งที่เป็ประโยชน์

จากการศึกษาวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแว่นแก้ว มุ่งประเด็นนำเสนอด้านการยึดมั่นในหลักคุณธรรมสู่การรับรู้ว่าคุณมีคุณความดี ตัวอย่างในเรื่อง “เด็กชายผู้สั่งหยุดเวลา” ของ Wongubon (2020) ได้กล่าวถึงตัวละครเอกของเรื่อง “นนท์” เด็กชายผู้ถูกด้อยค่าทางร่างกายและสติปัญญา จึงทำให้เขาถูกเลือกเพื่อทดสอบพฤติกรรมที่แสดงออกมาผ่านการใช้เวลาฝึกหยุดเวลา เพื่อศึกษาการกระทำของมนุษย์ที่แสดงพฤติกรรมออกมา ความว่า

“นายเป็นคนไม่เอาไหนในสายตาเพื่อน ๆ ในโรงเรียนใช่ไหม” นนท์ถอนหายใจและพยักหน้ารับความจริงที่พี่ชายแปลกหน้าเอ่ย

“ใช่ ผมไม่เอาไหนแถมยังเพอะพะ โดนแกล้งอยู่บ่อย ๆ โดยเฉพาะไอ้...”

(Wongubon, 2020, p. 33)

เมื่อพิจารณาจากเรื่องจะพบว่า การด้อยคุณค่าของนนท์มาจากบุคคลอื่นที่มองลักษณะทางกายภาพในรูปร่างที่อ้วนและลักษณะนิสัยที่ซื่อจนดูโง่ แม้กระทั่งบุคคลในครอบครัวคือแม่ของเขาก็คิดเช่นนั้น ดังข้อความว่า

“เธอเป็นห่วงลูกชายจอมเพอะพะไม่เอาไหนคนนี้เหลือเกิน เพราะรู้ว่าลูกชายคนเดียวของเธอเชื่อคนง่าย...” (Wongubon, 2020, p. 47)

สังคมและบุคคลแวดล้อมนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างให้นนท์เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง และเป็นสิ่งที่เขาเองก็ยอมรับในตนเอง การถูกด้อยค่าดังกล่าวจึงเป็นที่มาทำให้นนท์ได้พบเจอกับ “ริว” นักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผู้สนใจศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ว่าหากสามารถหยุดเวลาได้ มนุษย์จะทำการอย่างไรกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และเมื่อนนนท์ได้นำเวลาหยุดเวลา สิ่งที่น่าสนใจเพื่อสร้างตนเองมีให้คุณค่า การขบเคี้ยวความสุขให้ตนเองและการแก้แค้น เช่น การใช้ปากกาเคมีเขียนรถของครูและโยนความผิดให้คนที่ชอบแกล้ง การหยุดเวลาเพื่อแข่งขันฟุตบอลให้ตนเองชนะ การหยุดเวลาเพื่อหอมแก้มคนที่ชอบ และการหยุดเวลาเพื่อแอบเล่นรถพลังงานไฟฟ้าของคุณครูที่ห้ามไว้ เป็นต้น ดังข้อความว่า

“เจ้าอ้วนนี่มาได้ยังไงวะ”

“ไชโย เราชนะ นนท์ นายคือแมนออฟเดอะแมตช์” เพื่อนร่วมทีมร้องบอกเขา

นนท์คือฮีโร่ของวันนี้ ชัยชนะเป็นไปตามแผน หมัดโควคาการใช้นาฬิกาหยุดเวลาสองครั้งในวันนี้พอดี เขาหันไปมองได้ริมไม้ข้างสนามแล้วอึกอึ้งให้สาว ๆ อย่างผู้มิชชี (Wongubon, 2020, p. 58)

พฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการคิดของนนท์ที่ต้องการสร้างอำนาจและตอบสนองความต้องการให้แก่ตนเอง โดยเฉพาะความต้องการการยอมรับและชื่นชมจากเพศตรงข้าม กระบวนการคิดด้านเหตุผลเรื่องความดีชั่ว หรือศีลธรรมจรรยาจึงเป็นการทำตามเพราะกลัวกลองโฆหรือการทำตามกฎเกณฑ์เพื่อหวังจะได้รับรางวัล หรือได้รับการแลกเปลี่ยนที่สมน้ำสมเนื้อ การคิดของเด็กช่วงวัยนี้จึงต้องขึ้นในทางที่ถูกที่ควร เพราะเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กและผู้ใหญ่จึงเป็นช่วงเวลาที่ต้องปรับเปลี่ยนการพัฒนาทางสติปัญญาและการรู้จักหาเหตุผลทางศีลธรรมจึงเป็นการสอนในสิ่งที่เปี่ยมคุณค่าให้แก่วัยรุ่น การชี้แนะจากครอบครัวและสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังที่แม่สอนนนท์เรื่องของการทำความดี ที่ว่า

“แต่บางครั้งเวลาเราทำดี คนอื่นไม่รู้เลยว่าเราทำดีนะครับแม่” แม่รู้สึกพอใจที่ลูกชายมีคำถามต่อ
“แม้บางครั้งการทำความดีจะไม่มีใครมองเห็น แต่เรานั้นแหละที่มองเห็น ความดีที่เราทำจะติดตัวเราตลอดไป เมื่อขึ้นชื่อว่าได้ทำความดีแล้ว ไม่ว่าใดก็ตามหนึ่งผลแห่งการทำความดีนั้นจะส่งผลดีแก่ตัวเราเอง จำไว้ชนะนนท์ การทำความดีนั้น อย่าไปหวังสิ่งตอบแทนเลย ไม่อย่างนั้นแล้วจะกลายเป็นว่าเราไม่ได้ทำความดีอย่างบริสุทธิ์ใจ” นนท์พยักหน้าเข้าใจในสิ่งที่แม่สอน แม่ยิ้มพอใจ (Wongubon, 2020, p. 92)

ในบทส่งท้ายเรื่องราวของนนท์จึงเป็นกระบวนการคิดของเขาจากการยึดมั่นในหลักคุณธรรมที่เริ่มมาจากความเชื่อ อันนำไปสู่ความคิด ความรู้สึก การกระทำ และความเชื่อมั่นว่าตนเองมีพลังอำนาจลึก ๆ อยู่ภายใน สามารถดึงออกไปสู่การกระทำและความคิดที่สร้างสรรค์ในสิ่งดีงาม ความว่า

“เมื่อเช้าตอนแม่ขับรถไปส่งฉันที่โรงเรียน ฉันเห็นนายหยุดช่วยน้ำผู้หญิงเข็นรถขายผลไม้ข้ามถนน พอถึงโรงเรียนฉันจึงแอบสะกดรอยดูพฤติกรรมของนาย เห็นนายเก็บเศษขยะหน้าโรงเรียนจนเกลี้ยงเลย นายช่วยหัวหน้าที่้องทำงานทุกอย่าง และฉันยังเห็นนายอาสาเป็นลูกมือช่วยครูดูแลซ่อมรถพลังงานไฟฟ้าอีก นายทำทุกอย่างโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ เลย ฉันถึงว่านายเป็นคนดี...” (Wongubon, 2020, p. 101)

การกระทำของนนท์ช่วยก่อร่างสร้างความเชื่อ เชื่อว่าการกระทำของตนและการมองโลกบนพื้นฐานความเป็นจริงนำไปสู่การคิดแง่บวกและอยู่บนพื้นฐานการกระทำในทางที่ถูกต้อง ทั้งตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อความดีงามที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการคิดเชิงบวก และส่งต่อการเห็นคุณค่าในความดีของตนเอง การสอนให้ยึดมั่นในคุณธรรม การคิดดี ทำดีและการรู้จักควบคุมตนเองอย่างเหมาะสม นับเป็นคำสอนที่ช่วยกระตุ้นการคิดให้กลุ่มผู้อ่านซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่กำลังก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ หากเยาวชนคิดได้เช่นนี้จะมีภูมิคุ้มกันที่ดี เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาจะสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข และหล่อหลอมความคิดให้เป็นผู้ช่วยเหลือและเอื้อเพื่อเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นต่อไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพลังแห่งความคิดเชิงบวกด้านการเห็นคุณค่าในตนเองของตัวละครเยาวชนในวรรณกรรมรางวัลแวนแกว์ ระหว่าง พ.ศ. 2560-2562 จำนวน 4 เรื่อง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทฤษฎี 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดการคิดเชิงบวก และแนวคิดการเห็นคุณค่าในตนเอง จากนั้นจึงดำเนินการวิเคราะห์ เนื้อหา และสังเคราะห์เอกสารหรือตัวบทแล้วนำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยที่พบสรุปได้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความมั่นใจและการมองโลกในแง่ดีสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสามารถ 2) ความเชื่อมั่นและศรัทธาสู่การรับรู้ว่าคุณมีความสำคัญ 3) ความกล้าหาญและมุ่งมั่นสู่การรับรู้ว่าคุณมีอำนาจ และ 4) ความเชื่อมั่นในคุณธรรมสู่การรับรู้ว่าคุณมีความดี

การศึกษาพัฒนาการทางความคิดของตัวละครเยาวชนที่สะท้อนพลังแห่งความคิดเชิงบวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเองในวรรณกรรมรางวัลแวนแกว์ พบว่าครอบครัว บุคคลแวดล้อม และสภาพสังคม นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการต่อคุณค่าและการขาดความภาคภูมิใจในตนเองของตัวละครเยาวชน การนำเสนอเนื้อหาสาระการคิดเชิงบวกสู่ความภาคภูมิใจในตนเองไม่ได้มีเพื่อให้เยาวชนเรียนรู้ที่จะรับมือสภาพจิตใจของตนเองเท่านั้น แต่ยังมุ่งเน้นให้เยาวชนตระหนักถึงการค้นหา “ตน” เพื่อ “พบตน” ให้ปรับเปลี่ยนมุมมอง ความเชื่อ ความรู้สึก และเลือกใช้ประโยชน์จากมุมมองด้านบวก สอดคล้องกับแนวคิดของ Kaekongwan (2018, p. 495) กล่าวว่า “มนุษย์แต่ละคนเป็นผู้กำหนดโชค เคราะห์ ความสุข ความทุกข์ วาสนา และความสำเร็จของตนด้วยตนเอง กรรมพันธุ์ก็ดี สิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางสังคมก็ดี ล้วนเป็นส่วนประกอบเท่านั้น สิ่งอื่น ๆ ภายนอกมิใช่ตัวกำหนดโดยตรง แต่อาจจะเป็นตัววางขอบเขตของความน่าจะมี น่าจะเป็นซึ่งมนุษย์จะต้องยอมรับ” พลังแห่งการมองโลกในแง่บวกสู่การเห็นคุณค่าในตนเองจึงเป็นพัฒนาการทางความคิด และจิตใจ ที่ต้องสนับสนุนการค้นหาค้นพบตนเองของเยาวชนผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันสังคม หากเยาวชนสามารถควบคุมตัวเองได้ จะส่งผลต่อการมีกำลังใจ พร้อมจะต่อสู้อุปสรรค และแสดงพฤติกรรมในทางบวก สอดคล้องกับที่ Muangkaew et al (2016, p. 53) กล่าวว่า เด็กและเยาวชนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะสามารถเผชิญกับอุปสรรคที่ผ่านเข้ามาในชีวิต และมีความเชื่อมั่นในตนเองทำให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “กลวิธีในการนำเสนอและภาษาที่สะท้อนการเห็นคุณค่าในตนเองของวรรณกรรมเยาวชนรางวัลแวนแกว์” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีงบประมาณ 2567

References

- Assavavirulhakarn, P. (2019). “Unit 11 beliefs and religion and thai society” in **Teaching documents for Thai Studies**. Nonthaburi: Office of the Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Chandrasi. (2018). **Birthday of khao mong**. Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Coopersmith, S. (1981). **The Antecedents of Self-Esteem** (2nd ed.). Consulting Psychologist Press.
- Ekarun. (2020). **Golden seahorse** (2nd ed). Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Kaeokangwan, S. (2002). **Lifespan human development** (8th ed.) Bangkok: Thammasat University Press. (In Thai)
- Kaeokangwan, S. (2018). **Personality psychology theory (know us, know them)** (17th ed.). Bangkok: Doctor Publishing. (In Thai)
- Liaotianchai, W. (2020). **Contemporary youth problems in Wankaew awarded in young adult fiction during 2015-2018** (Master’s thesis). Chulalongkorn University. (In Thai)
- Muangkaew, P. (2016). The development of guidance activities model with contemplative education for enhancing self-esteem for mathayomsuksa 3 students. **Journal of Education Naresuan University**, 18 (2), 50-59.
- Paniem, P. (2011). **The analysis of wankaew award winning literature for youth in the 2010** (Master’s thesis). Silpakorn University. (In Thai)
- Phra Phrom Kunaporn (P.A. Payutto). (2008). **Dictionary of Buddhism** (17th ed.). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (In Thai)
- Qiubo, H. (2021). **Reflections of Thai Society in Wankaew Award Novels for Young Adults, during 2015 - 2018** (Master’s thesis). Huachiew Chalermprakiet University. (In Thai)
- Sujeera, S. (2008). **The top secret**. Bangkok: Amarin Dhamma. (In Thai)
- Thammabut, M. (2007). The power of positive thinking. **Journal of Khru Chandrasan**, 1 (1), 58-64.

- Thongyoo, D. (2014). Guideline for developing adolescent self-esteem based on self-efficacy theory. **Valaya Alongkorn Review Journal**, 4 (2), 179-190.
- Ventrella, S.W. (2001). **The Power of Positive Thinking in Business: Ten Traits for Maximum Results**. Free Press.
- Wiboonphat, K. (2020). **Thank you for being together**. Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Wongubon, T. (2020). **The boy who ordered time to stop**. Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Yan, L. (2017). **Literary Techniques and Ideas in Young Adult Novels Winning 2014 Wankaew Award** (Master's thesis). Huachiew Chalermprakiet University. (In Thai)

